

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

cienter instructi fuerint. Unde Academia Lovanienfis, ad instantiam Archiepiscopi Mechlinienfis, doctrinam illorum Casuistarum reprobavit, & gravi censurâ notavit.

83. Obiter tamen advertendum est, non esse necesse ad recipiendam absolutionem à peccatis, & obtinendam justificationem per sacramentum poenitentiae, distinctè cognoscere illa mysteria; eorum quippe distinctus conceptus difficilissimus & obscurissimus est; sed satis esse illa quoad substantiam credere: sufficit enim explicitè credere Filium Dei fuisse incarnatum, & non requiritur ut sciatur unionem esse factam in supposito, non in natura. Similiter sufficit explicitè credere, esse unum Deum, & tres Divinas Personas, quarum una est Pater, alia Filius, alia Spiritus Sanctus; non est verò necessarium scire explicitè, Filium esse Verbum, & procedere per cognitionem, & Spiritum Sanctum esse amorem, & procedere per voluntatem. Unde D. Thomas hic art. 7. ait *Alias subtiles consideraciones circa Incarnationis articulos (idem dicendum de Trinitate) tenentur aliqui magis vel minus explicitè credere, secundum quod convenit statui & officio unuscuiusque.*

§. II.

Solvuntur obiectiones.

84. **O**bjicies primò: Illud non est necessarium ad justificationem necessitate medijs, sine quo homo potest justificari: Sed in nova lege homo potest justificari absque fide explicita Incarnationis: Ergo talis fides non est necessaria necessitate medijs ad justificationem. Major patet: Minor probatur primò exemplo Cornelij: *Ille enim, ut ait D. Thomas infra quæst. 10. art. 4. ad 3. habebat fidem implicitam Christi, nondum manifestatâ Evangelij veritate, unde ut eum in fide plenius instrueret, mittitur ad eum Petrus. Idem docet. 3. p. quæst. 69. art. 4. ad 2. ubi dicit, quod Cornelius, & alij similes, consequuntur gratiam & virtutes per fidem Christi, & desiderium baptismi implicitè, vel explicitè: postmodum tamen in baptismo maiorem copiam gratiae & virtutum consequuntur.*

85. Secundò probatur eadem Minor: Si homo nutritus in sylvis, vel apud barbaras Gentes educatus, ubi nihil unquam audivit de Evangelio, nec audire potuit, sequeretur ductum rationis naturalis in fugam mali, & prosecutionem boni honesti, ille justificaretur à Deo, ut supra art. 3. dicebamus. Sed ille tunc non haberet fidem explicitam mysterij Incarnationis & Trinitatis, cum nihil unquam de illis audivisset: Ergo homo potest justificari sine fide explicita mysterij Incarnationis & Trinitatis. Simile argumentum fieri potest de puero perveniente ad primum instans vsus rationis: si enim ille tunc se convertat in Deum ut Authorem naturæ, eligendo sequi bonum honestum & rationi consonum, justificabitur; si minus peccabit mortaliter, ut docet D. Thomas 1. 2. quæst. 89. art. 6. Atqui in illo instanti non potest instrui, seu illuminari de Incarnationis & Trinitatis mysterijs, sed ad hoc aliquod tempus requiritur; cum modus intelligendi plura in unico instanti non sit humanus, sed angelicus, præsertim in illo primo instanti vsus rationis, in quo nimis confusè homo intelligit: Ergo puer in illo instanti, per solam fidem implicitam Incarnationis & Trinitatis, justificari potest.

86. Tertiò suadet eadem Minor: Catechumenus,

qui successivè docetur de rebus fidei, prius audiens Deum esse, & remuneratorem, ac provisorium supernaturalem, poterit elicere actum fidei, & in Deum ut Authorem supernaturalem credere: postea autem cognitione supernaturali Dei, potest actum dilectionis Dei, ut est finis supernaturalis, elicere; unde cum actus charitatis cum peccato stare nequeat, ille antequam quidam de Incarnatione & de Trinitate audiat, subinde antequam illa mysteria explicitè credat, justificari poterit.

Denique probatur eadem Minor: Inter Christianos sunt aliqui homines adeò rudes, & stupidi, ut mysteria Incarnationis & Trinitatis vero conceptu apprehendere non valeant, nec per consequens ea explicitè credere. Idè est de multis, ac furdis à nativitate, vix enim possibile est nutibus ac signis eos instruere de substantia horum mysteriorum, ut ea explicite credant. At illi possunt justificari, alioquin ipsis neganda esset absolutio, & alia Sacramenta, quamvis faceret quod in se est, ut quæ tenentur scire addicerent. Ergo sine fide explicita Incarnationis, & Trinitatis, qui illa mysteria invincibiliter ignorant, justificari possunt.

Aliqui ex nostris Thomistis, ut ab his difficultatibus se expendant, docent, quod quamvis per se loquendo homo, post sufficientem Evangelij promulgationem, sine fide explicita Incarnationis & Trinitatis justificari nequeat, interdum tamen per accidens, absque tali fide, justificationem gratiam obtinere potest, per solam fidem explicitam Dei, ut auctoris & provisoris supernaturalis. Quod ut magis explicent, dicunt duo esse genera medijs, quæ sunt ad salutem necessaria; quædam ex natura rei talia sunt, ut gratia & charitas; & sine illis nunquam homo, etiam per accidens, & suppositâ ignorantia invincibili, justificationem & salutem consequi valet: alia sunt talia tantum ex institutione & voluntate Dei, ut Baptismus vel Poenitentia, & sine illis in re habitis salus interdum obtineri potest, per solum votum & desiderium ipsorum; & huius generis dicunt esse in nova lege fidem explicitam mysterij Incarnationis & Trinitatis.

Sed hæc solutio & doctrina displicet: tum quia supra ostendimus, post sufficientem Evangelij promulgationem, fidem explicitam Christi esse ad justificationem & salutem necessariam, non solum in voto, sed etiam in re: tum etiam quia ex illa sequeretur, hominem per accidens, & in aliquo casu extraordinario, posse consequi salutem, absque fide explicita Dei, ut Creatoris & Auctoris supernaturalis, cum talis fides non sit medium ex natura rei ad salutem necessariam, sed tantum ex institutione & voluntate Dei, qui posset, si vellet, homines justificare & salutare absque tali actu, & per fidem explicitam aliorum attributorum. Addo quod, si homo post sufficientem Evangelij promulgationem, per accidens absque fide explicita Incarnationis justificari posset, inutiliter omnino D. Thomas, supra relatus, recurreret ad modum extraordinarium instructionis in illis qui nihil unquam audierunt, vel audire potuerunt de Evangelio, ac inutiliter doceret, quod si aliquis instructionem de mysterio redemptionis non haberet, Deus illud ei revelaret, nisi ex sua culpa impediret: talis enim modus extraordinarius instructionis non esset necessarius ad justificationem, ut de se patet. Unde de hac solutione prætermittam.

Ad Argumentum respondeo, concessa Ma- A
jori, negando Minorem. Ad cujus primam pro-
bationem primò dici potest, fidem explicitam de
Christo non esse necessariam ad justificationem,
nisi post sufficientem Evangelii promulgatio-
nem: tempore autem Cornelii non fuerat suffi-
cienter quoad omnes promulgatum Evange-
lium, etiam in Palestina; cujus indicium est,
quia non solum illum baptizandum, sed et
instructum de fide, missus est Petrus A-
postolus. Secundo respondeo, Cornelium ha-
buisse tunc fidem explicitam Incarnationis quo-
ad substantiam, quam ut ait D. Thomas, à Ju-
deis commorantibus in Caesarea acceperat, &
fuisse à Petro instructum de circumstantia tem-
poris, quia ignorabat, an adhuc esset completa. B
Unde quando idem S. Doctor locis citatis ait,
quod Cornelius habebat fidem implicitam Chri-
sti, & cum ea justificatus est, hoc debet intelligi
de fide implicita, quoad circumstantias Incarna-
tionis, non verò quantum ad ejus substantiam.

Ad secundam, concessa Majori, nego Minore:
nam si homo nutritus in sylvis, vel apud barba-
ras nationes educatus, ubi nihil unquam audivit
de Evangelio, bene viveret secundum legem na-
turalem, ex auxiliis divinæ gratiæ (sine quibus
potest lex naturæ observari diu non potest) tunc ex
tandem auxiliis facienti quod in se est Deus non
denegaret alias gratias actuales, necessariò ne-
cessitate mediæ prævias ad justificationem, inter
quas est fides explicita in Christo Redemptore,
quam Deus illi concederet, vel mittendo al-
liquem Prædicatorem, vel aliquem Angelum ad
illum instructum, vel illum immediate per se-
ipsum illuminando interius de tali mysterio.
Unde Act. 8. Legitur Deum misisse Philippum ad
Eunuchum Candacis Reginæ Æthiopum, ut il-
lum de fide Christi & mysterio Incarnationis
instructeret, & baptizaret. Et D. Dionysius cap. 5.
Cælestis Hierarchia dicit multos Gentilium a-
deptos fuisse salutem per ministerium Angelo-
rum, ut art. 3. retulimus. Item S. Thomas hic art.
7. ad 3. ait quod multis Gentilium fuit facta reve-
latio de Christo, & in hujus rei confirmationem
refert, quod tempore Constantini Augusti, &
Helene matris ejus, inventum fuit quoddam se-
pulchrum, in quo jacebat homo, auream laminam
habens in pectore, in qua scriptum erat: *Christus
natus ex Virgine, & ego credo in eum. O sol sub He-
lene & Constantini temporibus iterum me videbis.*

Ad aliud exemplum de puero, ad primum in-
stantis rationis perveniente, dicendum est, instans
illud non esse physicum, sed morale, subindeque
aliquam temporis moram, seu durationem in-
cludere, in qua puer potest vel immediate à Deo,
vel mediante homine, vel Angelo, de mysterio
Incarnationis & Trinitatis instrui, seu illumina-
ri, & per fidem explicitam utriusque mysterii,
ad justificationem se disponere.

Ad tertiam dico, amorem illum erga Deum,
quem Catechumenus potest concipere, ante
propositam fidem explicitam Christi, esse qui-
dem supernaturalem, sed tamen imperfectum,
& non ex toto corde, sicut oportet ad justifica-
tionem: quia amor ex toto corde, qui est chari-
tas, non est simplex complacentia de ipso sine
ultimo, sed efficax tendentia & intentio finis,
quæ requirit ordinem ad media, cum intentio
non sit de fine simpliciter, sed in ordine ad me-
dia; atque adeo quia redemptio Christi est uni-
cum & necessarium medium perveniendi ad fi-

nem, qui diligit Deum sine ordine ad hoc me-
dium, etsi habeat complacentiam & amorem
simplicem de fine, non habet tamen directio-
nem efficacem, quippe qui non dum attendit,
nec intendit media necessaria ad hunc finem.

Ad quartam dicendum, nullum esse adeò ru-
dis ingenii, qui si sit compos rationis, mysteria
Incarnationis & Trinitatis, sibi sufficienter pro-
posita, confusè seu quantum ad substantiam ap-
prehendere non valeat, maxime ex auxilio su-
pernaturali, quod Deus non denegat. Si autem
contentas dari aliquos adultos, qui, facta suffi-
cienti diligentia & propositione, talia mysteria
percipere, seu apprehendere non valent, dico
quod se habent, quantum ad hoc, sicut amentes
& parvuli, qui sine ullo actu fidei salvantur:
quod Adversarii dicere tenentur de illis, qui ad-
eò bardi & stupidi sunt, quod Deum ut autho-
rem & provisorum supernaturalem apprehen-
dere non valent; cum in eorum sententia ad ju-
stificationem requiratur fides explicita de Deo,
ut authore & provisorum supernaturali.

Objicies secundò: Apostolus ad Hebræos 11.
explicans quænam explicitè credenda sint ad ju-
stificationem & salutem, ait: *Accedentem ad Deum
oportet credere, quia est, & inquitentibus se remun-
rator sit*: Sed in his verbis nulla fit mentio de
Christo ut Redemptore: Ergo in nova lege fi-
des explicita Incarnationis non est medium ad
justificationem & salutem necessarium.

Respondeo cum D. Thoma in 3. dist. 25. qu. 2.
art. 2. quæstiunc. 4. ad 1. quod Apostolus loco
citato posuit illa quæ oportuit credi explicitè à
quolibet homine in quocunque statu, sed non
exclusit quin in statu legis gratiæ debeamus ex-
plicitè credere Christum Redemptorem, cujus
virtute justificamur & glorificamur; quamvis fi-
des illa explicita de Christo non sit necessaria ad
justificationem & salutem, ex natura rei, sed ex
institutione & beneplacito Dei, qui sicut non re-
demt genus humanum, nisi per Christum, licet
occurrerent alii modi, ita noluit aliquem justifi-
cari, nisi per fidem Christi explicitam in nova le-
ge, & implicitam in antiqua. Nec propterea est
coarctata via ad salutem, ut aliqui opponunt,
quia & præstò sunt auxilia ad hujusmodi fidem
explicitam habendam, & modò abundantior
datur gratia, quam in lege veteri, & per ipsam
incarnationem homo mirum in modum ad a-
morem Dei excitatur & inflammatur; nam ut
canit Ecclesia, dum visibiliter Deum cognoscimus,
per hunc in invisibilem amorem rapimur. Ad-
do non esse inconveniens, quod lex nova sit gravior
quàm antiqua, quoad actus interiores, licet sit
facilior ex gratia, ut ex D. Augustino docet D.
Thomas 1. 2. quæsti. 107. art. 4.

DISPUTATIO VII.

De actu exteriori fidei.

Ad questionem 3. D. Thomæ.

Considerato actu interno fidei, superest ut
de actu ejus exteriori disputemus, nimi-
rum de confessione seu professione ejus,
quæ actus fidei exterior dicitur, quia est extra il-
lam potentiam in qua subjectatur fides, nimirum
intel-